To kolejny taki projekt badawczy. Kolejny kanton podejmuje próbę rozliczenia wydarzeń z przeszłości. Praktyka izolowania osób w jakiś sposób nie pasujących do tradycyjnego, zamożnego społeczeństw a byław tym pięknym kraju była powszechną i ugruntowaną praktyką, aż do 1981 r.
Kanton Nidwalden wraz z gminami i kościołami regionalnymi rozpoczął projekt badawczy dotyczący zbadania i upublicznia wyników badań dotyczących przemocy państwa wobec obywateli przymusowo poddanych tzw. opiekuńczym środkom przymusu. Ustawodawstwo było ważnym narzędziem władz dyscyplinowania ludzi, których sposób życia nie był zgodny z tradycyjnymi obyczajami i normami zachowania. Tego typu ludzie mogli być przetrzymywani nawet przez kilka lat bez jakichkolwiek wyroków sądowych. Środki te były często nakazywane wbrew ich woli i wbrew zasadom prawa. Dzieci i młodzież były zamykane w ośrodkach wychowawczych, a kobiety i mężczyźni zakwalifikowani do "reedukacji" w zakładach pracy. Młodociani przebywający w rodzinach zastępczych byli wykorzystywana jako tania siła robocza. Kobiety i mężczyźni wbrew własnej woli byli umieszczani w szpitalach psychiatrycznych. Osoby określane jako "rozwiązłe" i "pasożytnicze " były ubezwłasnowolniane i poddawane sterylizacji. Wiele osób spośród tych, które doświadczyły represji państwa, nadal cierpi z powodu niesprawiedliwości, której doświadczyli i złego traktowania w domach, instytucjach lub obcych rodzinach. Dokumentacja obrazująca to zjawisko znajduje się w Archiwum Państwowym Nidwalden (Staatsarchiv Nidwalden).

Od 1 kwietnia 2017 r. obowiązuje ustawa federalna dotycząca przymusu socjalnego przed 1981 r. (Bundesgesetz über die Aufarbeitung der fürsorgerischen Zwangsmassnahmenund Fremdplatzierungenvor 1981-AFZFG). Przewiduje ona między innymi wypłatę odszkodowań ofiarom przez Federalny Urząd Sprawiedliwości. Od tego czasu Szwajcaria i wiele władz kantonalnych odkrywa ponurą przeszłość, ciemny rozdział w historii demokratycznego społeczeństwa. .
Kanton Nidwalden rozpoczął projekt badawczy dofinansowany w wysokości 360 000 CHF. Wszystkie wspólnoty polityczne i dwa kościoły regionalne również partycypują w kosztach projektu badawczego. Jego merytoryczną obsługę powierzono Uniwersytetowi w Bernie. W rezultacie oczekuje się, że publikacja ukaże się jesienią 2024 r.
Podstawą pracy badawczej i wspomnianej publikacji są z jednej strony akta administracyjne przechowywane w Archiwum Państwowym w Nidwalden oraz dokumenty w archiwach gmin i kościołów, a z drugiej strony wywiady z osobami dotkniętymi ówczesnym reżimem. Kanton poszukuje zatem świadków, którzy zechcą opowiedzieć o cierpieniach, jakie ich spotkały: „Ci, którzy udzielą nam wywiadów, mogą przyczynić się do nazwania niesprawiedliwości tamtych czasów. Posłuży to również realizacji celu projektu tak, aby cierpienie pozostało w świadomości społeczeństwa i aby taka niesprawiedliwość się nie powtórzyła” – powiedział

dyrektor ds. zdrowia i spraw społecznych Michèle Blöchliger.
Z tym ciemnym rozdziałem historii zmierzył się już w 2018 roku kanton Zurych. W rezultacie projektu badawczego wydana została publikacja „Menschen korrigieren. Fürsorgerische Zwangsmassnahmenund Fremdplatzierungen im Kanton Zürich bis 1981”, Zürich (Chronos) 2018. W projekcie ważna rolę w zakresie źródeł archiwalnych odgrywało także Archiwum Państwowe w Zurichu, które zostało zaangażowane przez władze kantonuoferując swoją pomoc w odszukaniu dokumentacji w tych indywidualnych sprawach oraz jej udostępnieniu. Na stronie Opfer für sorgerischer Zwangsmassnahmen, https://www.bj.admin.ch/fszm osoby, które doznały prześladowań ze strony państwa – izolacja, przymusowe leczenie psychiatryczne, przymusowa praca itp.- mogą za jej pośrednictwem składać wnioski o odszukanie i udostępnienie dokumentacji w swojej sprawie.Sprawa ta ma nie tylko wymiar lokalny. Na poziomie federalnym zajmuje się nią Bundesamtes für Justiz w Bernie, przy którym stworzono fundusz - Solidaritätsbeitrag, mający na celu zadośćuczynienie ofiarom przemocy.

Źródło: Kanton Nidwalden

Jolanta Leśniewska
AP O/Kutno